

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ В АПК ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ

Півторак В. С.

Науковий керівник: асистент **Бурлака Н. І.**

Обґрунтовано проблеми оперативного визначення собівартості в сучасних умовах ринкової економіки.

За сучасних умов ринкової економіки кожне підприємство самостійно обирає для себе певний вид господарської діяльності, але конкуренція, яка полягає в змаганні підприємства за споживачів їхньої продукції, змушує виробника враховувати інтереси й побажання споживачів і виробляти продукцію належної якості. На нашу думку, успішне просування продукції на ринку можливе при зниженні собівартості на її виробництво, одного із основних показників, що характеризує ефективність діяльності підприємств. Собівартість – комплексний економічний показник, який об'єднує в собі витрати уречевленої праці, тобто витрати на спожиті засоби виробництва, й витрати живої праці, тобто витрати на заробітну платню робітників підприємств, а також частину чистого прибутку суспільства, яка призначена на соціальне та медичне страхування, утримання пенсіонерів і безробітних. Даний показник є водночас і базою ціни товару та її нижньою межею для конкретного підприємства, щоб забезпечити процес відтворення виробництва.

Визначення собівартості за результатами роботи підприємства дає змогу дослідити динаміку її зміни у сторону збільшення або зменшення на протязі певного періоду, а також проаналізувати її структуру у розрізі статей калькуляції. Чим нижчою є собівартість, тим більше у нього є аргументів у боротьбі за споживача, тим міцнішою є позиція підприємства на споживчому ринку, яку можна проаналізувати за обсягом реалізації конкретної сільськогосподарської продукції. Таким чином, доцільно визначати обсяг реалізації саме за собівартістю, чим і зумовлена актуальність цієї проблеми на даний момент.

Важливо зазначити й те, що прибутковість підприємства знаходиться в оберненій залежності від собівартості. Тобто, зі зниженням собівартості зростає окупність витрат і створюються сприятливі умови для прискорення темпів розширеного відтворення та підвищення матеріальної заінтересованості працівників, що тягне за собою підвищення продуктивності їх праці. Показник собівартості є важливим

інструментом для розробки рекомендацій з удосконалення розміщення сільськогосподарського виробництва, а також для визначення перспектив розвитку підприємств щодо вибору ними галузей спеціалізації власного виробництва.

Невід'ємною частиною дослідження собівартості продукції на підприємстві є визначення здійснених витрат. Інформація про витрати підприємства є необхідною під час визначення фінансового результату діяльності підприємства і обґрунтування прийняття економічних рішень. Удосконалення обліку витрат дає можливість досягти максимальної точності обчислення фактичної собівартості продукції, яка могла б слугувати як нормативною базою для планування виробничих витрат і яка б забезпечувала достатню базу для їх аналізу і дієвого контролю [1]. Але, щоб грамотно сформувати собівартість недостатньо зібрати суми витрат за окремими елементами, - потрібно згрупувати їх за відповідними статтями. Складність полягає в тому, що за різних обставин один і той самий елемент може бути віднесений до різних статей. Тому доцільним є проведення аналізу витрат на виробництво, що полягає у перевірці обґрунтованості плану щодо собівартості, прогресивних норм витрат; оцінці виконання плану та вивченні причин відхилень від нього, оцінці динамічних змін; виявленні резервів зниження собівартості, пошуку шляхів їхньої мобілізації [2].

Собівартість – це архітектура витрат, які виступають низовим рівнем ціни. Тому доцільно розглянути джерела та шляхи зниження собівартості сільськогосподарської продукції.

При обґрунтуванні шляхів зниження собівартості продукції, насамперед, потрібно пам'ятати, що з підвищенням урожайності культур і продуктивності тварин знижується собівартість. Отже, фактори, що зумовлюють таке підвищення можна розглядати як фактори зниження собівартості сільськогосподарської продукції. Серед них особливе значення мають:

- впровадження прогресивних систем землеробства, науково обґрунтованих сівозмін і передової технології виробництва;
- послідовна інтенсифікація виробництва шляхом раціональної хімізації і докорінного поліпшення землі;
- впровадження у виробництво кращих сортів сільськогосподарських культур і порід тварин, дотримання всіх вимог агротехніки і передових способів утримання тварин;
- зміцнення кормової бази тваринництва, дотримання зоотехнічних вимог при складанні раціонів щодо збалансованості протеїном, мінеральними речовинами, іншими поживними компонентами;

- удосконалення галузевої структури підприємств з орієнтацією на вимоги ринку, досягнення при цьому раціональної концентрації виробництва, що забезпечує краще використання ресурсів, більш швидке запровадження досягнень науки, техніки, передової практики.

Важливим фактором зниження собівартості продукції є підвищення продуктивності праці на основі комплексної механізації та автоматизації виробництва і раціональної побудови організаційної структури приватних підприємств, впровадження в них більш досконалого внутрішньогосподарського економічного механізму та ефективних орендних відносин.

Необхідно також забезпечити ефективніше використання-машинно-тракторного парку, транспортних засобів, живої тягової сили. Це дасть змогу скоротити потреби в них до раціонального рівня, зменшити витрати на амортизацію та ремонти, а через це здешевити виробництво продукції.

Істотного зниження собівартості продукції можна досягти завдяки вдосконаленню системи управління виробництвом і впровадженню наукової організації праці. Ці заходи забезпечують зменшення накладних витрат, а отже, і зниження собівартості продукції. Важливу роль тут відіграють і такі соціально-економічні фактори, як підвищення кваліфікації кадрів, матеріальна заінтересованість працівників у результатах своєї праці, широке використання нематеріальних стимулів, а саме морального стимулювання.

Підсумовуючи вищесказане, слід відзначити надзвичайно низький рівень державної підтримки розвитку АПК. Сучасний виробник сільськогосподарської продукції функціонує в умовах гострого дефіциту на товари, які вкрай необхідні для забезпечення технологічного процесу, і низької купівельної платоспроможності населення, тому необхідно, щоб держава гарантувала йому належне субсидювання, підтримку в просуванні на закордонні ринки та хоча б під квотовану продукцію постачання паливно-мастильних матеріалів, запчастин, хімічних засобів захисту рослин і ін.

Література:

1. Ластовецький В. Облік і контроль технологічної собівартості // Бухгалтерський облік і аудит. – 5, 2004.
2. Чухліб О. А. Управлінське рішення щодо витрат у собівартості продукції // Фінанси України. – 2, 2006.